

په بانک پوري د اړوند شخص مقرره
د مالي چارو د څارني آمریت

سال ۲۰۱۵

د مطالبو لړليک

ماده	عنوان	صفحه
(1)	لومړئ ماده:-----مېنۍ	(1)
(1)	دوه يمه ماده:---د بانکدارۍ قانون او مقررې	(1)
(1)	درېيمه ماده:--- عمومي هدفونه او موخې	(1)
(1)	څلورمه ماده:--- اصطلاحات	(1)
(3)	پنځمه ماده:--- په بانک پورې د اړوند شخص د معاملو د ترسره کولو شرايط (التزامات)	(3)
(3)	شپږمه ماده --- په بانک پورې داروند شخص سره پر ټاکلو شرايطو د سوداگرۍ ممنوعيت	(3)
(4)	اوومه ماده:--- دافغانستان بانک ته په بانک پورې داروند شخص د معاملو په اړه راپور ورکول	(4)
(5)	اتممه ماده:-- د مقرراتي پانگې د کفايت شرايطو د سرغړونې له امله پر بانکونو باندې د محدوديتونو وضع کول --	(5)
(5)	نهمه ماده:په بانک پورې د اړوند شخص د بانکي اسانياوو(پورونو) پر اعظمي حجم باندې د محدوديتونو وضع کول(5)	(5)
(5)	لسمه ماده:--د گروپ د جوړښت رونوالۍ	(5)
(6)	يوولسمه ماده:-- د احتياطي شرايطو سره د يوه بانکي گروپ مطابقت	(6)
(6)	دوولسمه ماده:-- د نظار هيئت نقش	(6)
(7)	ديارلسمه ماده:--په بانک پورې د اړوند شخص پرله پسې معاملي	(7)
(7)	څوارلسمه ماده:--رونوالۍ او افشاء کول	(7)
(8)	پنځلسمه ماده:---په بانک پورې د اړوند شخص په ټاکلو کې دافغانستان بانک واک	(8)
(8)	شپاړسمه ماده: -- د مقرري ډپلي کيدو نيټه	(8)
(9)	لومړئ ضميمه:-- په بانک پورې داروندو اشخاصو او د اړوند شخص د معاملو بيلگې	(9)

**مبني
اوله ماده:**

دغه مقرر دافغانستان دبانكدارئ قانون د پنځلسم فصل د يو سلو اووه اويایمي مادې پر بنسټ وضع شوي ده.

**د بانكدارئ قانون او مقرر
دوه يمه ماده:**

دغه مقرر دافغانستان دبانكدارئ قانون د محتوای او په ځانگړي توگه د بانكدارئ قانون د ۷۹-۸۱ مادو په رڼا كې تطبيق كيږي.

**عمومي هدفونه او موخي
درېيمه ماده:**

دغه مقرر د گټو د ټكر څخه د مخنيوي او دافغانستان د بانكدارئ له قانون سره سم د جواز تر لاسه كوونكو بانكونو په بانك پورې د اړوندو اشخاصو څخه د ډاډ د تر لاسه كولو له لارې چې د دغو بانكي ادارو سره له معاملو څخه ناوړه گټه پورته نكړي، د اړوندو خواوو سره په معاملو كې له راپورته شوي ناوړه گټه اخيستلو څخه مخنيوي كوي. د دې ترڅنگ، دغه مقرر هڅه كوي ډاډ تر لاسه كړي چې په بانك پورې د اړوندو اشخاصو سره معاملي په ازادانه ډول د شرايطو سره سم چې د غير اړوند اشخاصو سره ورته والي يا توپير ولري، پای ته رسېږي، ځكه چې دا معاملي څارل كيږي، همدارنگه د خطرونو د كنترولولو يا كمولو لپاره مناسب گامونه اخيستل كيږي او د معياري پاليسيو او پروسو سره سم د اړوند خواوو خطرونه لري كوي.

**اصطلاحگاني
څلورمه ماده:**

راتلونكي اصطلاحگاني پدې مقرر كې لاندې مفاهيم افاده كوي، خو داچې محتوی بل ډول صراحت ولري:

- 1- **نږدې خپلوان:** دهغو خپلوانو څخه عبارت دي چې دافغانستان د بانكدارئ قانون د دوه يمي مادې په (۳۶) بند كې تعريف شوي دي.
- 2- **لويي بانكي اسانتياوي (پورونه):** د هغو بانكي اسانتياوو څخه عبارت دي چې د افغانستان د بانكدارئ قانون د دوه يمي مادې په (۱۵) بند كې تعريف شوي دي.
- 3- **په بانك پورې اړوند شخص:** دهغه شخص څخه عبارت دئ چې د افغانستان د بانكدارئ قانون د دوه يمي مادې په (۳۷) بند كې تعريف شوي دئ. په لا روښانه توگه، يو اړوند شخص هغه وخت رامنځ ته كيږي چې كله د دوو يا زياتو وگړو گټې يا د وگړو د يوې ډلې گټې دومره يو بل سره تړلي وي چې د يوې واحدې خوا په توگه كتل كيږي او يو يا څو وگړي يې اړوند اشخاص وي چې دا ټول د اړوندو اشخاصو په توگه بلل كيږي. لاندیني خواوي هم په بانك پورې د اړوندو اشخاصو په ډله كې راځي، لكه په يو بانك كې د تشكيلاتو غړي يا د تشبثاتو غړي چې د بانك په شان د يوې ډلې غړي وي، لكه:
 - 1- د تقنیش کمیټې غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 2- د داخلي تقنیش غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 3- د تقنیش خپلواک غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 4- د خطراتو کمیټې غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 5- د اعتباراتو کمیټې غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 6- د قانون له تطبيق څخه د څارنې څانگې غړي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 7- د آمریتونو رئیسان او د هغوی نږدې خپلوان
 - 8- نور مهم کلیدي کارکوونکي او د هغوی نږدې خپلوان
 - 9- كله چې يو شخص د استعفاء ورکولو يا بلي لاري د يو اړوند شخص حالت څخه ووځي، هغوی لاهم د يو كال لپاره د اړوند شخص په توگه پاتي كيږي.
- 4- **واکمنه استحقاقی ونډه:** دهغه ونډې څخه عبارت ده چې د افغانستان د بانكدارئ قانون د دوه يمي مادې په (۲۰) بند كې تعريف شوي ده.

5- اعتبارات (کریډټ): هر هغه شتمنی یا له بیلانس شپټ څخه بهر اقلامو (احتمالي پوراینې) ته ویل کېږي چې اعتباري خطر لکه د نورو داخلي یا بهرنۍ مالي ادارو (بانکونو) سره د امانتونو یا موده ایزه امانتونو ایښودل، رانغاړي.

6- په بانک پورې داروند شخص معامله: دیو بانک او په بانک پورې د اړوند اوسنی شخص یا کوم شخص چې د یوې معاملي په سرته رسولو سره یو اړوند شخص کېږي، ترمنځ معاملي چې د بیلانس شپټ دننه او بیلانس شپټ بهر خطرونه او طلبات او د دې ترڅنګ نورې معاملي لکه خدماتي تړونونه، د شتمنیو پېرل او پلورل، ودانیز تړونونه، د اجارې هوکړه لیکونه، اشتقايي معاملي، پور اخیستې او لغو شوي پورونه دي، رانغاړي.

7- شخص: د حقیقي او حکمي شخص څخه عبارت دی.

8- تضمین: د پور په بېرته ورکړې کې د پاتې راتګ څخه د مخنیوي په موخه د تضمین په توګه د یو څه ایښودل.

9- مقرراتي پانګه: دهغي پانګې څخه عبارت ده چې دافغانستان دبانکداری قانون د دوه یمې مادې په (۴۴) بند کې تعریف شوي ده.

10- ګټه: د لوړوالي، امتیاز، ګټې یا لاسته راوړنې، پرته لدې که هغه د یوې اداینې په بدل کې وي او یا نه وي، ویل کېږي.

11- متبوع شرکت: دهغي شرکت سره څخه عبارت دی چې دافغانستان دبانکداری قانون د دوه یمې مادې په (۲۳) بند کې تعریف شوی دی.

12- ازاده معاملي: هغي معاملي ته وايي چې پدې کې مشتري او بانک په خپلواکه توګه عمل کوي او د یو بل سره هیڅ اړیکه نه لري یا هغه معاملي ته ویل کېږي چې د معاملي دواړه خواوې یې د خپلې ګټې لپاره عمل کوي او د بلې خوا د نامناسب فشار یا جبر تر اغېزې لاندې نه وي.

13- ورپورې تړلی (وابسته) شرکت: د هغي شرکت څخه عبارت ده چې دافغانستان دبانکداری قانون په (۲۹) بند کې تعریف شوی ده.

په بانک پورې د اړوند شخص د معاملو د ترسره کولو شرایط پنځمه ماده:

(1) بانک نشي کولای، له ورپورې تړلي شخص سره معامله ترسره کړي، خو دا چې د نظر هیئت اکثر و غرو دمخه دغه موضوع تصویب کړي وي. د نظر هیئت غړي نشي کولای د یوه اړوند شخص سره یوه معامله ترسره کړي، مګر دا چې د دې وړاندیز شوي معاملي د ترسره کولو لپاره د یوې سالمې پریکړې په موخه اړین معلومات ترلاسه شوي وي.

(2) د نظر هیئت غړي مکلف دي چې دجلسې د صورت (مینوت) په جزییاتو کې لاندې ټکي مشخص کړي:

1. په بانک پورې د اړوند شخص د معاملي مهم شرایط مشخص کول
2. تائید کړي چې د اړوندې خوا معامله په ازاده او خپلواکه توګه ترسره شوې؛ او
3. تائید کړي چې د اړوند شخص سره د معاملي ترسره کول د بانک په ښه معقوله ګټه باندې تمامیږي.

(3) بانک مکلف دی چې د اړوندې خواوې سره د ټولو ترسره شویو معاملو هراړخیزه سوابق (ریکارډ) لکه هغه معلومات چې پر بنسټ یې د اړوندې خوا د یوې معاملي تصویب شوي او د نظر هیئت د غړو نومونه چې معامله یې تصویب کړي وی، وساتي.

(4) اړوند شخص چې د خپل ځان یا د خپلو اړوندو اشخاصو او بانک ترمنځ د یوې اړوندې خوا معامله کې ګټه ولري، مکلف دی چې د خپلې اداینې، تصمیم نیولو، مدیریت، کنټرول کولو، څارلو او د اړوندې خوا د اړوندې معاملي له لغو کولو څخه ډډه وکړي.

(5) لاندیني موارد د بانکداری قانون د ۷۹ (۵) مادې سره سم د دې مادې د اولي فقرې (۱) څخه مستثنی دي:

۱. په بانک کې د اړوندو اشخاصو لخوا د فعالیت په عادی وخت کې ایښودل شوي امانتونه.

۲. په يو داسې بانک کې د امانتونو اېښودل چې د ورته ډلې يو غړی وي او د ورته بزنس په معمولي دوره کې کېښودل شي چې د شتمنيو د ډله بندۍ او تخصیص مقررې او په راتلونکي کې د افغانستان بانک لخوا د خپاره شويو لارښوونو تر اغېزې لاندې وي.

۳. د پور ورکول چې د هغه بانک په امانتي حساب کې خوندي وي چې دا پور ورکوي او د شتمنيو د ډله بندۍ او تخصیص په مقررې کې د بيان شويو شرايطو او په راتلونکي کې د افغانستان بانک لخوا د صادر شويو لارښوونو سره برابر وي.

۴. د پور ورکول چې د مرکزي حکومت يا مرکزي بانک لخوا د اصلي مبلغ او ټکټاني مکلفيتونه تامين يا تضمين شوي وي چې اوږدمهاله درجه بندي يې د A څخه ټيټه نه وي يا د هغې نړيوالي منل شوي درجه بندۍ ادارې له معيار سره برابر وي چې د افغانستان بانک لخوا يې درجه بندي منظور شوي وي.

۵. د بانک يو اړوند شخص ته د پور پلورل پرته له هغې چې بلې سرچينې ته توسل (مراجعه) وشي.

(6) يو بانک اجازه نه لري چې په ناخوندي توگه په بانک پورې يو اړوند شخص ته پور ورکړي. يو بانک اړوند شخص ته د پور ورکولو په وخت کې يوازې د تضمين په وړاندې د پور ورکولو اجازه لري، چې دا تضمين بايد لاندیني مسایل تر پوښښ لاندې ونيسي:

۱. ديدې مادې د پنځمې فقرې په (۳ او ۴) جزء کې په ذکر شويو حالتونو کې، د بازار سيال ارزښت يا د تضمين د نغدي کولو ارزښت بايد لږ تر لږه د پور مبلغ ۱۰۰ سلنه جوړ کړي.

۲. په نورو حالتونو کې، د بازار سيال ارزښت يا د تضمين د نغدي کولو ارزښت بايد د پور د مبلغ لږ تر لږه ۱۲۰ سلنه جوړ کړي؛

بانک مکلف دئ چې د خپلې مقرراتي پانگې څخه د اړوند شخص په وړاندې هر نا تامين شوی پور بشپړ مبلغ کسر کړي.

(7) بانک مکلف دئ چې د اړوند شخص د معاملي په اړه په چټکۍ سره د نظار هيئت ته راپور ورکړي. که څه هم د اړوندي خوا د معاملو د منظمه څارني لپاره کومې معاملي چې ديدې مادې په پنځمه فقره (۵) کې بيان شوي بايد دغې هيئت ته په درې مياشتني توگه راپور ورکړل شي.

(8) که چيرې يو اړوند شخص ته ديدې مقررې د پنځمې مادې يا د بانکدارۍ قانون د ۸۲ مادې سره په ټکر کې پور ورکړل شي نو دا پور بايد په بېره بېرته ورکړل شي.

(9) کچيرېد نظار هيئت او د هيئت عامل غړو په بانک پورې د ورپورې تړلي شخص معامله د دې مقررې د احکامو خلاف منظور کړي وي، نو پدې صورت کې دوی د عدلی او قضايی ارگانونو پر وړاندې مسؤليت لري او هر يو په انفرادي توگه د اصلي مبلغ، ټکټاني او د ورکړل شوي پور د نورو اړوندو لگښتونو د بېرته پوره ادایني لپاره مسوول گڼل کېږي

په مشخصو شرايطو کې د اړوند شخص سره د سوداگرۍ کولو باندې ممنوعیت شپېر مه ماده:

(1) بانک د يو اړوند شخص سره په داسې مشخصو شرايطو کې د معاملي ترسره کولو څخه منع کېږي چې د يو غير اړوند شخص سره د ورته معاملي په پرتله ډېره گټوره (لکه د پور ارزونې، دورې، ټکټاني نرخونو، فيسونو، د استهلاك موده ايز جدولونو او د تضمين لپاره د شرايطو په برخو کې) وي. يو بانک اجازه نه لري چې يوه شتمنی د هغه د بازار له سياله ارزښت څخه يا د اړوند شخص په وړاندې د عدلي بيبي څخه ټيټه خرڅه کړي.

(2) بانک اجازه نه لري چې د يو اړوند شخص څخه غیر معیاري کیفیت لرونکي توکي یا شتمنی وپېري، یا د تضمین شتمنی ومني چې غیر معیاري کیفیت توکي یا شتمني وي او د شرایطو سره برابر تضمین نه وي.

لاندني ټکي د ټيټ کیفیت لرونکي شتمنيو په ډله کې راځي:

1. کومي شتمنی چې د بانکي معیارونو یا د افغانستان بانک د مقرري او وروستي څارنيز راپور سره سم د تحت المعيار، مشکوک او خساري په کټگوريو کې راغلي وي؛
 2. کومي شتمنی چې د بانک لپاره منظمه او يو شان عايد يا گټه نه توليدوي؛
 3. کومي شتمنی چې د سر رسيد نيټه يې له دېرشو (۳۰) ورځو څخه اوښتي وي؛
 4. کومي شتمنی چې د پوروري شخص د مالي وضعیت د ناسمالي له امله د انقضا نيټه يې تمديد شوي يا د بيرته ادايني شرایط يې په اوږدو دورو باندې له سره موده بندي شوي وي.
- (3) يو بانک په هغو حالتونو کې د پور له ورکړې څخه منع کېږي چې له پور (کريډټ) څخه د لاندینيو موخو لپاره کار اخیستل کېږي:
1. د بانک اړوند شخص د پور يا مالي مکلفيت د ادايني لپاره؛
 2. د بانک اړوند شخص د شتمنيو د پېرلو لپاره؛
 3. د بانک اړوند شخص په سوداګرۍ کې د پانګې اچونې لپاره.

په بانک پورې د اړوند شخص د معاملو په اړه دافغانستان بانک ته راپور ورکول اوومه ماده:

- (1) بانک باید په بانک پورې د اړوند شخص د معاملو او د افغانستان بانک په وړاندې د اړوند شخص بانکي اسانتیاوو په اړه په درې میاشتني توګه راپور ورکړي. دا راپور باید لاندیني ټکي ولري:
1. د اړوند شخص پورونه چې د وروستي ربعي په پای کې بانک ورته ژمن وي؛
 2. د اړوند شخص پورونه چې بانک د وروستي ربعي پرمهال تمديد کړی وي؛
 3. د اړوند شخص پورونه چې د وروستي ربعي په پای کې ناتصفيه شوی (ناورکړل شوی) وي؛
 4. د اړوند شخص د پورونو ډله بندي (په انفرادي توګه) (د نظر لاندې، تحت المعيار، مشکوک او خساري په کټگوريو کې)؛
 5. د اړوند شخص د پورونو تخصیصول (د اړوند شخص د هر پور په تړاو ترلاسه شوي تخصیصات)؛
 6. د اړوند شخص پورونو لغو کول (په انفرادي توګه؛ د لغو کېدو د عامل بشپړه توضیح سره).

(2) د اړوند شخص نوم، ناتصفيه شوی مبلغ، د سر رسيد نيټه او د پور نورو مهمو شرایطو په اړه باید راپور ورکړل شي.

(3) د افغانستان بانک د دي صلاحیت لري چې يو بانک يا د بانکونو ډله يا ټول بانکونه دي ته اړ وګرځوي چې د اړوند شخص په اړه دا شان معلومات، د اړوندې خوا د معاملي معلومات او د اړوندې خوا د بانکي اسانتیاوو معلومات د اړتیا سره سم او چې کله ورته اړتیا وي، ور ولیږي.

(4) بانک مکلف دی چې د اړوندو اشخاصو، د اړوند شخص د معاملو او د اړوند شخص د بانکي اسانتیاوو په اړه هر اړخیزه او بشپړ معلومات وساتي. بانک مکلف دی چې ډاډ ترلاسه کړي چې د کنټرول لپاره مناسب کاري چوکاټ طرح شوی او پر دغو معلوماتو باندې پلي شوی دی.

د مقرراتي پانگې د كفايت شرايطو د سرغړولو له امله پر بانكونو باندې د محدوديتونو وضع كول

اتممه ماده:

بانك هغه وخت د اړوندې خوا د معاملو د اجراء كولو څخه منع كېږي چې:

1. مقرراتي پانگې د كفايت له شرايطو څخه سرغړونه وكړي.
2. په هغه حالت كې چې د يوې اړوندې خوا معامله د مقرراتي پانگې د كفايت شرايطو د سرغړولو لامل شي.

د اړوندې خوا د بانكي اسانتياوو پر اعظمي حجم باندې د محدوديتونو لگول

نهمه ماده:

(1) بانك مكلف دئ يو انفرادي اړوند شخص، د اړوندو اشخاصو ترلې ډلې يا ټولو اړوندو ډلو ته په بانكي اسانتياوو ورکولو کې لاندیني اعظمي حدود رعایت کړي:

1. يو انفرادي اړوند شخص يا د اړوندو اشخاصو ترلې ډلې ته د بانك د ټوليزه پور ورکړې په هر حالت کې بايد د بانك د مقرراتي پانگې له ۵ سلنې څخه زياته نه شي.
2. ټولو اړوندو اشخاصو ته د يو بانك ټوليزه پور ورکړه بايد په هر حالت کې د بانك د مقرراتي پانگې له ۲۵ سلنې څخه زياته نه شي.

(2) که چيرې يو بانك د دغو حدودو څخه سرغړونه وكړي، نو دا بانك مكلف دئ چې د خپلو شرايطو سره برابر مقرراتي پانگې څخه د هغه مبلغ معادل يو مبلغ كسر كولو سره چې د انفرادي پور ورکړې يا ټوليزه پور ورکړې د اړوند حد څخه وتلی وي، د اړوندې سرغړونې په اندازه خپل د شرايطو سره برابره مقرراتي پانگه وړانه کړي.

(3) دافغانستان بانك كولاى شي، لاندې معاملي د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شوو حکمونو څخه مستثنی کړي:

1. د دافغانستان بانك پورې اړوند معاملي.
2. هغه معاملي چې له دولت سره عقد يا د دولت به واسطه تضمینېږي.
3. که چيرې د بانكونو ترمنځ د معاملو د سر رسيد نيټه يو کال يا د يو کال څخه لږې مودې لپاره وي.

(4) بانك مكلف دئ چې د هر ډول لوی پور ورکړې (هر هغه پور ورکړه چې د هغه د مقرراتي پانگې د ۱۰ سلنې څخه زياته وي) لپاره چې غواړي لاس لاندې ونيسي؛ مخکینی څارنيزه منظوري ترلاسه کړي.

د گروپي تشکيل روڼوالی

لسمه ماده:

(1) هغه گروپ (ډله) چې په هغه کې بانك هم شامل وي، بايد خپلگروپ (ډله)، مديريت، سوداگري، كنترول او اداري تشکيلات په داسې بڼه طرحه کړي چې دافغانستان بانك لاندیني موارد په رسميت وپيژني:

۱. د گروپ او بانك د كنترولولو نهايي ونډه لرونكي؛
۲. نهايي كنترولونكي بانك چې د بانك كمپنۍ كې ونډه لري؛
۳. د گروپ د هرې اداري غړي او د هغې د كفايت د مديريت هوکړه لیکونه؛
۴. د گروپ د هرې اداري غړي سوداگريز فعاليتونه؛
۵. د گروپ د هرې اداري غړي مالي وضعيت او کړنې؛
۶. د گروپ د هرې اداري غړي د خطر تحليلول؛

۷. د گروپ د هرې ادارې غړي په منځ کې لینکونه (مدیریت؛ سوداګري؛ مالي؛ خطر؛ عملیاتی؛ نور).

(2) چې بانک ونگارې، باید خپله پلټنه، مدیریت، سوداګري، کنټرول او اداري تشکيلات په داسې بڼه طرح او جوړ کړي چې د افغانستان بانک د څارونکو او د کنټرول د هرې بلې ادارې (د بهرني او داخلي تفتیش کورونکو، د خطراتو د مدیریت کړنې او د قانون مننې کړنې په ګډون) مخه ونه نیسي یا د دندو اجرا محدوده نه کړي؛

(3) د گروپ هر بانک مکلف دی چې د مالي صورت حسابونو جلا مجموعه ولري څو د هغه شتمنی، پورایني، عاید او لګښتونه د یو خپلواک حقوقي شخص په توګه تعیین کړي.

د یوه بانکي گروپ لخوا د احتیاطي شرایطو سره مطابقت کول/ رعایتول

یوولسمه ماده:

(1) که چېرې یو بانک د یوه بانکي گروپ یوه برخه وي، په دې صورت کې لاندیني شرایط پر بانکي گروپ باندې د پلي کېدو وړ دي:

1. د بانکي گروپ د کفایت پانګه د بانکدارۍ قانون د ۶۸ مادې تابع وي.
 2. د بانکي گروپ د بهرنیو اسعارو خالصه پرانیستی وضعیت د بانکدارۍ قانون د ۷۳ مادې تابع وي
 3. په نورو کمپنیو کې د بانکي گروپ پانګه اچونه د بانکدارۍ قانون د ۸۳ مادې تابع وي؛
- (2) د افغانستان بانک کولای شي چې د مقرر په اتخانولو او پر بانکي ډلو باندې د کرنلارو د وضع کولو سره د افغانستان د بانکدارۍ قانون نور شرایط هم تنظیم او تنفیذ کړي.
- (3) بانکي گروپ باید د پانګې د کفایت، د لویو بانکي اسانتیاوو او د مبادلي نرخ د خطرونو په تړاو کافي پالیسي ګانې او کرنلارې ولري.

- (4) د بانکي گروپومور شرکت باید د دې مادې د (3) فقرې د شرایطو سره مطابقت ولري؛
- (5) د افغانستان بانک باید په کال کې لږ تر لږه یو ځل پالیسي ګانې او کرنلارې وګوري تر څو د یو بانک د خونديتوب او سلامتیا او د دې ترڅنګ د اړوندې خوا د پالیسي ګانو سره د هغوی له مطابقت څخه ډاډ ترلاسه کړي. د افغانستان بانک کولای شي چې هغه تعدیلات چې د افغانستان بانک یې د بانک یا بانکونو چې د یوه گروپ غړي وي، د پالیسي ګانو او کرنلارو په برخه کې اړین ګڼي، الزامي وګرځوي.
- (6) که چېرې د افغانستان بانک پیدا کړي چې د بانکي گروپ پانګه د بانک د خونديتوب لپاره کفایت نه کوي، نو د افغانستان بانک کولای شي چې یو بانک دې ته اړ وګرځوي چې د بانک د خونديتوب او ساتنې په موخه اضافي پانګه وساتي یا دا چې خپل فعالیتونه د مشخص شوي حد اقل شرایطو په پرتله د پانګې د کفایت په لور نسبت کې ترسره کړي.

د نظار هیئت نقش

دوولسمه ماده:

- (1) د نظار هیئت باید ډاډ ترلاسه کړي چې یو بانک اړوندو خواوو ته د پور ورکولو تصویب شوي پالیسي لري.
- (2) د نظار هیئت مکلف دی ترڅو د اړوندو اشخاصو، د اړوندو اشخاصو د معاملو او د اړوند شخص د بانکي اسانتیاوو ټول اړخونه په اغېزناکه او دوامداره توګه وڅاري.
- (3) باید ډاډ ترلاسه کړي چې د اړوندو اشخاصو سره معاملې د اړوندو پالیسيو سره مطابقت لري او د اړوند شخص څخه جلا او په خپلواکه توګه کنټرول او څارل کېږي.
- (4) باید ډاډ ترلاسه کړي چې د دغو پالیسيو، پروسو او حدودو په وړاندې استثناګانو په اړه د بانک جګپوړو چارواکو او د نظار هیئت ته راپور ورکول کېږي څو په ټاکلې وخت باندې اقدامات وشي.

(5) داروندي خوا د پور د لغو کولو لپاره يوازینی باصلاحیته اداره ده چې باید په سمه توګه وهڅول شي او ریکارډ شي.

داروندي خوا تکراري معاملي

ديارلسمه ماده:

نظار هیئت کولای شي دبانک سره داروندي خوا تکراري معاملي د لاندینیو شرایطو په پام کې نیولو سره منظوري کړي:

(1) د نظار هیئت مکلف دی چې د بانک د اړوندې خوا معاملي د پالیسی سره سم د څو اړخیزه منظوری د ورکولو لپاره معیار او شرایط وټاکي او دا منظوري باید د هغو معاملو په تړاو د پلي کېدو وړ وي چې تکراري واقع کېږي؛

(2) د نظار هیئت مکلف دی دا شان څو اړخیزه منظوري ته د اړتیا درلودلو څخه ډاډ ترلاسه کړي او دا چې دا شان منظوري د بانک په ګټه پرې وځي. دا څو اړخیزه منظوري باید لاندینی ټکي مشخص کړي:

1. د اړوندې خوا نوم (نومونه)، د معاملي څرنګوالی، د معاملي دوره او د معاملي تر ټولو زیات مبلغ چې د تړون وړ وي.

2. اصلي بیه / د تړون اوسنی بیه او (د شتوننیا په صورت کې) د بیې د بدلون فورموله، او

3. داسې نور شرایط چې د نظار هیئت یې اړین ګڼي.

(3) په دې شرط چې د اړوندې خوا د معاملي لپاره د اړتیا وړاندې وینه نه کېږي او پورتنی توضیحات د لاسرسی وړ نه وي، د څاروونکو بورډ دا شان معاملو لپاره څو اړخیزه منظوري ورکوي چې د هغې ټولیزه ارزښت تابع وي چې د بانک د مقرراتي پانګې د یوې (۱) سلنې څخه زیاته نه وي.

(4) د نظار هیئت باید لږ تر لږه هر درې میاشتې یو ځل د اړوندې خوا د تکراري معاملو چې د هرې څو اړخیزې منظوری پر بنسټ بانک کې واردیږي، توضیحات په کره توګه تر بیاکتنې لاندې ونیسي.

(5) دا څو اړخیزه منظوري ګانې باید د دومره مودې لپاره د اعتبار وړ وي چې د یو کال څخه زیات نه شي او د یو کال د تېرېدو څخه وروسته بیاځلي منظوري ګانې ترلاسه شي.

(6) د دې مادې د (۱) تر (۵) فقرې پورې د پاراګرافونو ټول حکمونه باید د بانک او (۱) یو حکومتي کمپنی یا (۲) د بشپړ مالکیت لاندې فرعي کمپنی ترمنځ چې حسابونه یې د بانک سره ساتل شوي وي، معاملو باندې د پلي کېدو وړ نه وي.

(7) د اړوندې خوا د ټولو معاملو او ورسره د دغو معاملو د توجیه کولو دلایلو په اړه د څاروونکو بورډ ته راپور ورکړل شي.

رونوالی او افشاء کول

څوارلسمه ماده:

(1) د اړوندې خوا د ټولو معاملو توضیحات باید د ګډ مدیریت د قانون راپور سره یو ځای د سهامو مبادلي ته په درې میاشتني توګه افشاء شي.

(2) د اړوندې خوا د معاملو پالیسي باید د بانک پر وب سایټ او د هغه سره تړلي وب پاڼې کې خپره شي او په کلني راپور کې توضیح شي.

د اړوند شخص په تعیینولو کې دافغانستان بانک صلاحیت

پنځه لسمه ماده:

د افغانستان بانک کولای شي چې هر هغه شخص چې د اړوند شخص په توګه وړ ګڼي، وټاکي.

د مقرري د پلي کیدو نیتیه

شپاړسمه ماده:

دا مقرره د افغانستان بانک د عالی شوری د تصویب سره سم د اجراء وړ ده.

لومړئ ضميمه

په بانک پورې د اړوندو اشخاصو او د اړوند شخص د معاملو بيلگي

په بانک پورې اړوند اشخاص:

د متبوع بانکي شرکت تر کنترول لاندې شرکت کې د واکمني استحقاقې ونډې لرونکي شخص. د واکمني استحقاقې ونډې لرونکي شخص ونډه په يوه شرکت کې چې هغه شرکت د بانکي گروپ غړی وي. پدې کې هغه شرکتونه شامل دي چې په هغه کې بانکي گروپ شل سلنه يا له هغه څخه زياته ټکټانه ولري، دا مهمه نده چې د کوم بانکي گروپ اداره ټکټانه لري او دا چې ټکټانه په مستقيمه يا نا مستقيمه توگه تر لاسه کيږي.

د نظار هيئت غړی، د هيئت عامل غړي، د تصميم نيولو لور ارگان (لکه عملياتي کمیټه)، يا د کنترول دفتر (لکه د تفتيش کمیټه، د خطر نو د ادارې کمیټه، د اعتباري خطر نو کمیټه، د داخلي بررسۍ کمیټه، د بهرني تفتيش دفتر، د قانون له تطبيق څخه د څارني څانگه چې د يوه بانکي گروپ غړی وي. همدارنگه د پورتنیو اشخاصو نيږدې خپلوان. هغه شرکتونه چې په هغه کې پورتنی اشخاص استحقاقې ونډه ولري، همدارنگه د ورته شرکتونو او يا هم د بانکي گروپ کلیدي اشخاص.

اړوند شخص هغه شخص ته هم وايي چې پر يو له پورتنی اشخاصو باندې د پام وړ نفوذ ولري.

د اړوند شخص معاملي:

د بانک له لارې يا يو بانک ته د هر ډول سوداگريزو توکو يا موادو پلور، پير يا رسول؛

د بانک له لارې يا يو بانک ته د هر ډول ملکيت پلورل يا منحل کول يا پيرل؛

د بانک له لارې يا يو بانک ته د هر ډول ملکيت اجاره کول؛

د بانک له لارې يا يو بانک ته د هر ډول خدمتونو وړاندې کول يا ترې گټه اخيستل (په دې کې ټول بانکي خدمتونه شامل دي)؛

د بانک له لارې يا يو بانک ته د ملکيت، موادو، خدمتونو د پلورلو يا پيرلو لپاره د يو نماينده ټاکل؛

په يو دفتر يا د بانک د گټې په يو موقعيت کې يا د هغه فرعي کمپنۍ يا ورپورې تړلي شرکت (چېرې چې بانک له ۲۰ سلنې څخه زياته ونډه ولري) کې د يو اړوند شخص گومارل؛

د يوې اړوندې خوا لخوا د بانک د هر ډول بيه لرونکو پانو يا د هغه په استحقاقې سندونو کې د اشتراک کولو ژمنه کول؛

نورو فرعي يا ورپورې تړلو شرکتونو ته يا بلې اړوندې خوا ته د بانک د مالکيت لاندې ځمکې او ودانۍ په اجاره ورکول يا د بانک لخوا د نورو فرعي يا ورپورې تړلو شرکتونو يا بل اړوند شخص د مالکيت لاندې ځمکې او ودانۍ اجاره کول؛

د يو تړلي يا فرعي شرکت سره يو تړون يا هوکړه لیک؛

د ځينو هغو خصوصي شرکتونو سره تړون يا هوکړه لیک لاسليک کول چې په هغه کې د بانک رييس يو غړی يا رييس وي.

د يو بانک يا د تړلي يا فرعي شرکت د رئيس د يو خپل گومارل.